

Anders Koed Madsen

Dataficerede offentligheder – overvejelser over digitale metoder i lyset af den tidlige amerikanske pragmatisme

Med afsæt i henholdsvis den amerikanske offentlighedssociologi fra den første halvdel af det 20. Århundrede – samt den vigtigste litteratur indenfor digitale metoder – vil denne artikel fremføre to argumenter. Det første argument er, at offentligheder ikke kan begrebsliggøres isoleret fra de materielle omstændigheder, der giver dem synlighed for sig selv og andre. Det andet argument er, at infrastrukturen omkring digitale spor og digitale metoder åbner for muligheden af at synliggøre – og dermed også begrebsliggøre – den offentlige debat ud fra et mere relationelt og processuelt perspektiv end f.eks. spørgeskemaundersøgelsen. Med afsæt i disse to argumenter introducerer artiklen fire principper, der kan være med til at guide anvendelsen af digitale metoder til at forstå offentlighedsdannelse i en digitalt medieret tid. De fire principper er a) at følge sagsdrevne offentligheder, b) se distinktioner nede fra de symboler, der udveksles af disse offentligheder, c) tage borgeres netværkspositioner med i vurderingen af deres meningers effekt og d) at være opmærksom på temaers intensitet og omskiftelighed over tid. Den praktiske konsekvens af at følge disse principper vises gennem empiriske erfaringer fra et nyligt overstået datasprint med Teknologirådet.

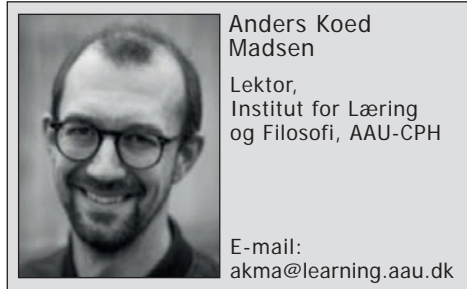
Søgeord: Digitale metoder, pragmatisme, Chicago-skolen, offentligheder, meningsmålinger, Lazarsfeldt

Introduktion

De seneste 15 års forskning i digitale metoder har været drevet af en stærk interesse i at udvikle og gentænke sociologiske analyser af politiske kontroverser og offentligheder. At nogle af de første værktøjer havde navne som »Issue-Crawler« og »The Lippmanian device« indikerer, at feltet fra starten havde en ambition om at operationalisere og dataficere specifikke pragmatiske teorier om offentligheder. Det var således heller ikke overraskende, at det første store flagskibsprojekt – Mapping COntroversies for Science and POLitics (MACOSPOL) – havde til formål at udnytte eksistensen af digitale spor til at berige eksisterende politiske praksisser med nye repræsentationer af politiske debatter og offentligheder (Latour nd). Selvom det er sket meget siden MACOSPOL, er interessen i at operationalisere og dataficere pragmatiske teorier om offentlighed og politik stadig en drivkraft for meget af det sociologiske arbejde, der i disse år udføres med henvisning til »digitale spor« og »digitale metoder« (Birkbak og Munk 2017; se også disse forfatteres artikler i dette nummer).

Med »digitale spor« henvises der til den myriade af datapunkter, som brugere af internettet efterlader sig, når de er aktive på f.eks. apps, blogs og hjemmesider. Disse spor er tilgængelige for sociologer gennem f.eks. scraping af den html-kode, der organiserer en browser, eller gennem opkobling til såkaldte Application Programme Interfaces (API), der tillader en struktureret datahøst af data fra sociale medier (Lomborg og Bechmann 2014). Sociologer og andre forskere indenfor digitale metoder har vist interesse i sådanne spor, fordi de er karakteriseret ved at være »født digitale« – det er signaler, der er opstået i krydsfeltet mellem brugere og udviklere af internettet (Rogers 2009). Et tidligt eksempel på et sådant »født digitalt« spor er hyperlinket, som blandt andet spillede en stor rolle i udviklingen af Googles PageRank algoritme (Rieder 2012). Senere eksempler på sådanne data er f.eks. likes, delinger, hashtags, upvotes samt tids- og stedsangivelser, der kan bruges som metadata til at visualisere data i tidslinjer eller på kort (Gerlitz og Helmond 2013).

Hvor »digitale spor« er en reference til datapunkter, er »digitale metoder« en reference til det synspunkt, at denne form for data, muliggør nye former for samfunds- og offentlighedsanalyse. Denne position blev først formuleret af Richard Rogers, der i starten af 00'erne hævdede, at man ved at »følge mediet«, dets spor og dets logikker kunne bedrive såkaldt »web-epistemologi« (Rogers 2004). Argumentet var, at etablerede sociologiske metoder som surveys og fokusgrupper var svært anvendelige, når sociologien forsøgte at analysere digitalt født data. Rogers argument var, at man i stedet for at tilpasse eksisterende metoder til den nye datakilde skulle gå mere radikalt til værks. Sociologer skulle lære at »tænke med nettet« og acceptere, at fænomener som f.eks. offentlighedsdannelser må gentænkes med udgangspunkt i mediets dynamikker. Pointen var – og er – at internettet som felt og datakilde nødvendiggør, at standarder for god empirisk videnskab etableres inden for de rammer, mediet sætter, i stedet for at blive importeret fra eksisterende »analoge«

metoder som f.eks. spørgeskemaundersøgelsen (Rogers 2013). Med andre ord – hvis man vil forstå de offentlighedsdynamikker, der udspiller sig på internettet, må man gentænke sine metoder ud fra data, der er født digitalt.

Denne artikel har rod i ovenstående tradition. Med afsæt i henholdsvis den amerikanske offentlighedssociologi fra den første halvdel af det 20. Århundrede, den vigtigste litteratur indenfor digitale metoder samt empiriske erfaringer fra et nyligt overstået datasprint (Munk et al. 2017) med Teknologirådet, vil denne artikel fremføre nedenstående to argumenter, der kan være med til at klargøre fordele og ulemper ved at anvende digitale metoder til at forstå offentlighedsdannelse i en digitalt medieret tid.

Det første argument er, at offentligheder ikke kan begrebsliggøres isoleret fra de materielle omstændigheder, der giver dem synlighed for sig selv og andre. Det faktum, at den offentlige debat i høj grad foregår på sociale medier, betyder, at metoder, der tager udgangspunkt i disse mediers signaler, i stigende grad er et vigtigt supplement til eksisterende metoder til at repræsentere den offentlige debat. Det andet argument er, at infrastrukturen omkring digitale spor og digitale metoder åbner for muligheden af at synliggøre – og dermed også begrebsliggøre – den offentlige debat ud fra et mere relationelt og processuelt perspektiv end f.eks. spørgeskemaundersøgelsen. Det faktum, at digitale spor har en høj detaljegråd, gør det muligt at repræsentere positioner i den offentlige debat med afsæt i den måde, folk relaterer sig til hinanden frem for at lade sådanne repræsentationer styre af demografiske kategorier som f.eks. køn og alder.

I og med det empiriske afsæt i artiklen er et konkret udviklingsprojekt udført i samarbejde med Teknologirådet, trækker den i høj grad på en tradition for interventionistisk forskning. Denne tradition har rødder i pragmatismens eksperimentelle vidensproduktion, men er også for nyligt blevet videreudviklet af Teun Zuiderent-Jerak (2015). Han argumenterer for, at målet med situerede interventioner er at re-konfigurere problematiseringer i praksis, snarere end at bidrage med evidens i forhold til pre-definerede problemer. Interventionistisk vidensproduktion er i den forstand eksplorativ. Den har til hensigt at udfordre – snarere end bygge videre på – de kategorier og begreber, der findes i den undersøgte praksis. Selvom Teknologirådet ikke var betalende

klient i projektet, var det alligevel deres respons på forskellige operationaliseringer, der kom til at sætte retning for de repræsentationer af offentligheden, der bliver præsenteret i det følgende. Denne dynamik vil jeg løbende vende tilbage, når det er relevant i forhold til diskussionen om digitale metoder som sociologiske metoder.

Tanker om offentlighed, kommunikationsinfrastruktur og dataficering i den tidlige amerikanske offentligheds sociologi

»Society exists not only by transmission, by communication, but it may fairly be said to exist in transmission, in communication« (Dewey 1916: 5)«. Sådan skriver John Dewey i starten af værket »Demokrati og Uddannelse«. Citatet ekspliciterer en grundantagelse om sammenhængen mellem kommunikationsteknologi og offentlighedsdannelse, der prægede den såkaldte »Chicago-skole« i starten af det 20. Århundrede. Ud over Dewey er denne sociologiske bevægelse blandt andet eksemplificeret ved forfattere som Charles Horton Cooley, George Herbert Mead og Herbert Blumer, og skolens tanker om sammenhængen mellem teknologi og offentlighed er på mange måder et relevant afsæt for at give mening til den form for offentlighedsrepræsentationer, der kan produceres ved hjælp af digitale metoder.

Et af de mest markante fællestræk ved Chicago-skolen er, at dens medlemmer forstår fællesskaber som organiske strukturer, der er skabt gennem individers udveksling af signaler og symboler. Et eksempel er Cooleys (1902) begreb om »the looking glass self«, der bl.a. er inspireret af Hegels argumenter om, at personlig identitet skabes i interaktionen med omverdenen. »The looking glass self« er en central del af Cooleys samfundsteori, fordi det udviser distinktionen mellem den individuelle og den kollektive eller sociale bevidsthed, som han benævnte »the larger mind« (Cooley 1909). Cooleys beskrivelse af individet som et spejl og samfundet som en stor hjerne indikerer den relationelle ontologi om menneske og samfund, der prægede Chicago-skolens arbejde. En ontologi, der i sidste ende blev kanoniseret i Blumers (1969) symbolske interaktionisme, der netop peger på udvekslingen af symboler mellem mennesker som grundlaget for både individ og samfund. I forhold til digitale metoder kan man sige, at eksistensen af digitale spor er et eksempel på, at langt flere af den type symboler, som Chicago-skolen var interesserede i, nu er tilgængelige som data-punkter.

Et andet vigtigt fællestræk ved Chicago-skolens arbejde er medlemmernes insisteren på at forstå, hvordan selektionsmekanismer organiserer udvekslingen af sådanne symboler. Det er de mekanismer, der sætter rammerne for den måde, borgere i et samfund kan siges at være spejle og have fælles referencer. Inspireret af den opblomstrende Darwinisme arbejdede specielt Dewey (1927) og Cooley (1912) med tanken om, at samfund og offentligheder kun

kan forstås med reference til de bevidste og ubevidste selektioner, der muliggør menneskers erfaringshorisonter.

For Dewey er sådanne selektioner netop kernen i den form for undersøgende praksis (inquiry), som kendetegner de *sagsdrevne* offentligheder, han tegner de teoretiske konturer af i hovedværket, »Offentligheden og dens problemer« (Dewey 2017[1927]). Fremfor at forstå offentligheden som noget, der findes uafhængigt af specifikke bekymringer og symboludvekslinger (som f.eks. mængden af stemmeberettigede individer i en nation), er Deweys projekt at skabe et begrebsapparat, der gør det muligt at tale om de multiple offentligheder, der opstår, når en gruppe af borgere finder sammen om at udforske og problematisere specifikke emner, der engagerer dem. Deweys pointe er, at eksistensen af sagsdrevne offentligheder er betinget af, at borgeres meninger og argumenter gøres synlige for hinanden. Grupper kan kun etablere fælles referencer at orientere sig omkring, hvis der sker en selektion i de symbolske interaktioner. I forhold til digitale metoder kan man sige, at nettets algoritmer på mange måder fungerer som den form for selektionsmekanismer for den digitale borger.

Med Chicago-skolens fokus på symbolsk interaktion og selektion er det ikke overraskende, at medlemmernes forsøg på at begrebsliggøre fænomener som samfund og offentligheder var uløseligt forbundet med studier af – og drømme om –kommunikationsinfrastrukturer. Skellet mellem offentlighedssociologi og kommunikationsteori var simpelthen ikke meningsfuld i en tid, hvor nye jernbaner udvidede den amerikanske nation mod vest, og hvor udviklingen af telegrafan for første gang muliggjorde, at symboler og signaler rejste hurtigere, end et menneske fysisk kunne bevæge sig (Carey 2008).

Specielt Cooley og Deweys teorier om offentligheder var inspireret af, hvordan telegrafan f.eks. muliggjorde nye former for dynamisk prissætning af korn og andre afgrøder på tværs af det ekspanderende kontinent (Carey 2008). En af hovedårsagerne til Chicago-skolens fascination af denne udvikling var, at de oplevede, at en central samfundsinstitution – markedet – ændrede sig, i takt med at der opstod nye signaler at organisere prissætning omkring. Fordi signaler pludseligt kunne sendes i »realtid«, kunne prisændringer hurtigt transmitteres fra f.eks. Midtvesten til Østkysten. Med denne nye fælles referenceramme fulgte også udviklingen af f.eks. standardiserede tidszoner, der gjorde det muligt at koordinere markeder på tværs af en nation, der på få år var blevet for stort til, at den form for koordinering kunne ske ansigt til ansigt.

For Chicago-skolen var det en nærliggende tanke, at noget lignende kunne ske for offentligheden og demokratiet. Både Dewey og Cooley anså den empiriske udvikling af f.eks. telegrafan som afgørende for den måde, hvorpå offentligheden overhovedet kunne eksistere, begrebsliggøres og forstå sig selv (Czitrom 1982). Eksistensen af telegrafan som et mere eller mindre decentraliseret system, hvorigennem den enkelte borger kunne selektere i kommuni-

kation på tværs af tid og rum, er en central figur, når både Dewey og Cooley forklarer, hvordan sagsorienterede offentligheder fortsat kan eksistere i en nation, der er blevet så stor, at borgernes verdensanskuelser og bekymringer ikke længere kan synliggøres for hinanden gennem det, Cooley tidligere havde omtalt som »primær grupper« – f.eks. fysiske borgermøder i kirker og skoler og socialisering i familien (Cooley 1909).

Ovenstående klargør også, hvad Dewey mener, når han i citatet ovenfor siger, at samfundet eksisterer i kommunikation. Samfundet er en organisme, der eksisterer og udvikler sig gennem de materielle infrastrukturer, der er til rådighed for at dele symboler. Borgernes verdensanskuelser bliver kun synlige for hinanden – og dermed genstand for gensidig udforskning – inden for rammerne af den teknologi, der muliggør deling og selektion af symboler. Sådanne infrastrukturer sætter grænserne for, hvorvidt og hvordan det lader sig gøre at forbinde folk i de demokratiske processer, hvor virkeligheden bliver produceret, vedligeholdt, repareret og ændret i en fælles undersøgende praksis (Carey 2008). Kernen af argumentet er, at den menneskelige praksis, det er at erfare, undersøge og give mening til verden, både er central for demokratier og uadskilleligt forbundet med de eksisterende infrastrukturer. Som Dewey optimistisk formulerer det: »[d]en højeste og mest krævende form for forskning (»inquiry«) [...] må tage det fysiske maskineri, som gør formidling mulig, i besiddelse [...]. Når maskinalderen på den måde har fuldendt sit maskineri, vil den være et middel til livet og ikke livets despotiske herre.« (Dewey 2017[1927]: 206).

Chicago-skolens tanker om individ og samfund er på mange måder gode grundsten at betræde, når man skal vurdere mulighederne ved en offentlighedssociologi baseret på digitale metoder. Men ovenstående citat af Dewey peger dog også på en over-optimistisk begrebsliggørelse af sammenhængen mellem moderne kommunikationsteknologi og nye former for offentligheder. Under Deweys fascination af »the machine age« ligger der også en antagelse om nye kommunikationsteknologier som bidragende til en *progressiv* samfundsudvikling. Jeg vil argumentere for, at denne tro på fremskridt bevirkede, at Chicago-skolen forsømte to vigtige empiriske opgaver, som nuværende brugere af digitale metoder skal være opmærksomme på ikke at gentage.

Den første forsømte opgave var at forankre det teoretiske begreb om sagsdrevne offentligheder i empiriske studier af måden, hvorpå den eksisterende kommunikationsinfrastruktur muliggjorde udveksling af symboler. Deweys arbejde tog for eksempel ikke alvorligt, at telegrafens i stigende grad blev privatiseret og monopoliseret og dermed ikke i praksis fungerede som det decentraliserede medium, han havde drømt om (Czitrom 1982). Når det kom til markedsdannelse, blev det privatiserede medium f.eks. brugt til insiderhandel, og i forhold til journalistikken sad Western Union og The Associated Press så hårdt på infrastrukturen, at det amerikanske senat dokumenterede tilfælde af censur af journalistik, der var kritisk overfor den nye elektrificere-

de offentlighed (Czitrom 1982). Denne forsømmelse af at forstå teknologiens konsekvenser i praksis kan synes mærkværdig i forhold til Chicago-skolens pragmatiske grundfilosofi, der netop fokuserede på at begrebsliggøre fænomener ud fra deres praktiske effekter. Når det kom til analyser af »den elektrificerede offentlighed«, forblev mange af skolens arbejder drømmende og kun løst koblet til den faktisk materielle udvikling af teknologien (Flyverbom og Madsen 2019).

Den anden forsømte opgave var at bidrage aktivt til udviklingen af standarder for, hvordan relevante sagsdrevne offentligheder kunne gøres synlige for hinanden og dermed bidrage til progressive undersøgende praksisser. På trods af at Mead, Dewey og Park på et tidspunkt forsøgte at etablere mediet »Thought News«, der netop skulle gøre forskellige offentligheder synlige for hinanden (Pinter 2003), så var det ikke en stærk prioritet for Chicago-skolens medlemmer at gå ind i arbejdet med f.eks. at oversætte telegrafens mange interaktioner til effektfulde repræsentationer af de sagsdrevne offentligheder. Koblet til de manglende empiriske detaljer om kommunikationsteknologiers praktiske liv er skolens arbejde altså også kendetegnet ved en manglende orientering mod at omsætte teori til konkrete metodiske værktøjer, der kunne bruges til at manifestere teorien empirisk. Det interventionistiske element i pragmatismen var på mærkværdig vis underspillet i Chicago-skolens arbejde med medierede offentligheder.

Konsekvensen af dette manglende empiriske arbejde var, at Chicago-skolens processuelle og relationelle forståelse af offentligheder mistede praktisk indflydelse i tiden mellem de to verdenskrige. Selvom den amerikanske offentlighedssociologi efter anden verdenskrig i høj grad var inspireret af den symbolske interaktionisme (gode eksempler er forskere som Louis Wirth, David Riesman, Daniel Bell og C. Wright Mills), var det praktiske arbejde med at repræsentere offentligheden på mange måder domineret af en meningsmålingsindustri anført af Gallup. Hovedteknologien i denne industri var spørgeskemaundersøgelsen, og den underliggende teori om offentligheden var langt mere individualistisk. Kort sagt opfattede denne industri borgeren som en container af stabile præferencer, der bedst lod sig afsløre, når vedkommende kunne studeres isoleret fra udefrakommende påvirkninger (Czitrom 1982).

Meningsmålingsindustrien tog således sin værktøjsmæssige og teoretiske inspiration fra en helt anden akademisk tradition end den fra Chicago. Tankerne, der guidede Gallup, opstod synkront med den offentlighedssociologi, der blev udviklet af Paul Lazarsfeld i 1930'erne. Med en baggrund i markedsanalyse og psykologi immigrerede han til USA med ambitionen om at forstå og repræsentere offentlige meninger ud fra samme metoder, som man brugte til at forstå folks præferencer for produkter som f.eks. sæbe. Lazarsfeldts arbejde blev blandt andet udført på Columbia University som en del af det såkaldte »Bureau for Anvendt Socialvidenskab«, der netop var funderet i den form for empirisk arbejde, som Chicago-skolen havde forsømt.

For det første blev teorien om stabiliteten af individers præferencer eksemplificeret med studier af borgeres omgang med endnu et nyt medie – radioen. På baggrund af talrige empiriske eksperimenter konkluderede Lazarsfeld, at radioen kun forstærker allerede eksisterende præferencer, samt at disse præferencer er mest stabile, når folk lytter til radioen alene (Lazarsfeld og Merton 1948). For det andet var Lazarsfelds empiriske studier interventionistiske i den forstand, at de var ledsaget af en simultan udvikling af en ny metodisk standard for at dataficere disse individuelle præferencer – spørgeskemaundersøgelsen (Allport 1937). Med denne kombination lykkedes det Lazarsfeld at udvikle en empirisk forankret ontologi om offentligheden, der blandt andet lagde grundlaget for Gallup, som den dag i dag associeres med studier af »den offentlige mening« (Gallup og Rae 1940).

Efter anden verdenskrig var der ikke længere tvivl om, at den relationelle og processuelle teori om offentligheden, som var fremført af Chicago-skolen, havde mistet praktisk momentum til meningsmålingsindustrien. Blumer (1948) pegede selv på årsagen til Chicago-skolens vanskeligheder i en tale til The American Sociological Association. Hans primære diagnose var, at det er umuligt at tage en stikprøve af organiske strukturer på samme måde, som man kan tage en stikprøve af isolerede individer. Konsekvensen af denne umulighed var, at den symbolske interaktionisme havde haft svært ved at beskrive og repræsentere den offentlige mening på en måde, der kunne konkurrere med Lazarsfelds mere psykologiske variant. Som Blumer formulerer det: »The problem of where to dip in, how to dip in, and how far to dip in is what I have in mind in speaking of sampling an organic structure« (Blumer 1948). Med andre ord: En offentlighedsteori uden en strategi for dataficering risikerer at ende som en død teori, eller i det mindste at stå dårligt i konkurrencen med andre teorier.

Digitale spor og digitale metoder: En anledning til at genbesøge Blumers tale

Ovenstående gennemgang af den tidlige amerikanske offentlighedssociologi er på mange måder et interessant fundament for nutidige diskussioner om muligheden for at begrebsliggøre og repræsentere offentligheder gennem digitale spor (se eks. Marres 2005, Latour et al. 2012). I denne sektion vil jeg argumentere for, at eksistensen af et nyt digitalt datalandskab giver anledning til at genbesøge nogle af de udfordringer, som Blumer pegede på i sin tale i 1948.

Når Blumer refererede til umuligheden af at sample organiske strukturer, beklagede han netop, at der ikke fandtes en datakilde, der gjorde det muligt at synliggøre relationelle og processuelle spørgsmål som f.eks., hvordan folk forbinder sig til hinandens argumenter, hvem folk typisk diskuterer med, om folk holder fast i en bestemt samfundsbekymring gennem længere tid, i hvor høj grad folk er emotionelt knyttet til en bestemt sag, eller om fortalere for

sagen har tilstrækkeligt magtfulde netværk til at bringe deres mening ind i realpolitik.

Det faktum, at internettet konstant producerer detaljerede digitale spor af folks daglige interaktioner, åbner for muligheden af at synliggøre relationelle og processuelle offentligheder på en måde, der ikke var mulig i 1948. Et tidligt eksempel på, hvordan digitale metoder har været anvendt til at synliggøre distinktioner i sagsdrevne offentligheder (Marres 2005), var et projekt, hvor søgemønstre på forskellige nationale versioner af Google blev brugt som grundlag til at sige noget om forskellen mellem rettighedsdebatten i forskellige lande (Rogers 2013). Tanken var, at når f.eks. en søgning efter »rights« og »rettigheder« på henholdsvis den britiske og danske version af Google synliggør forskellige diskussioner om rettigheder, så siger det noget om bekymringen og tilknytningen til den sag i de to lande. Grunden til, at sådanne søgninger kan fortælle os noget interessant, er, at Googles søgeresultater ultimativt er et resultat af, at mennesker har engageret sig digitalt i debatten ved f.eks. at efterlade – eller klikke på – bestemte links.

Konklusionen er altså at, forskelle mellem søgeresultater ikke bare siger noget om Google som medie. Fordi de er et udslag af den måde, internettets brugere interagerer med indhold på i de respektive lande, kan de være et grundlag for at sige noget om samfundets bekymringer. Med andre ord er det et tidligt eksempel på, hvordan repræsentationer af offentligheder kan have et »online fundament« (Rogers 2009). Det viser, hvordan man kan genbruge digitale spor som klik-aktivitet og hyperlinks til at synliggøre forskelle mellem politiske diskussioner i forskellige lande. Denne tanke om at genbruge digitale spor til at repræsentere relationer og processer i sagsdrevne offentligheder har efterfølgende været udviklet og efterprøvet i større projekter som MACOSPOL (Latour nd) og EMAPS (Venturini et al. 2014) samt i en række enkeltstående artikler (se f.eks. Rogers og Marres 2000; Madsen 2012; Rogers 2013; Madsen 2016, Marres og Gerlitz 2016; Munk et al. 2016; se også Munk, dette nummer).

Med afsæt i dette arbejde vil jeg udkrystallisere fire teoretiske principper, som jeg mener kan fungere som produktive guidelines for brugen af digitale metoder til at repræsentere digitale offentligheder. Hvert princip vil blive introduceret med referencer, der viser forbindelsen mellem Chicago-skolens offentlighedsteori og nyere pragmatisk inspireret forskning i digitale metoder. Desuden vil det blive ekspliciteret, hvordan disse principper adskiller sig fra teorier inden for den gren af offentlighedssociologien, som Larzarsfeld lagde grundstenene til, samtidigt med at de hviler på en anerkendelse af vigtigheden af den form for empirisk og interventionistisk arbejde, som Larzarsfelds Bureau udførte.

Det første princip er, at *en digitalt inspireret offentlighedssociologi bør forstå karakteren af offentligheder ved at følge meningsudvekslinger og engagementsformer i forbindelse med specifikke situerede sager*. Den klare teoretiske grundstamme til

det princip er Deweys (2017[1927]) teori om sagsdrevne offentligheder, som den er præsenteret ovenfor. Inden for nyere forskning i digitale metoder har specielt Noortje Marres (2005) argumenteret for, at digitale metoder bør tage inspiration fra denne pragmatiske inklinasjon til at forstå offentligheder som noget situeret, der tager forskellige former, alt efter hvilket emne der debatteres. Det er også derfor, det giver mening at tænke på offentligheder som organiske strukturer. De er konstant i proces med at genopfinde sig selv på nye måder og finde nye referencerammer at mødes omkring (se Birkbak, dette nummer).

Den centrale pointe i både Dewey og Marres' arbejder er, at offentligheder må forstås som dynamiske størrelser, hvis konturer og sammensætning ikke kan sættes på standard på den måde, som det eksempelvis sker i den form for offentlighed, der hævdes repræsenteret af spørgeskemainstitutter som Gallup. Her forstås offentligheden netop som en allerede afgrænset population af mennesker, hvoraf der kan tages en repræsentativ stikprøve, der så kan generaliseres tilbage til populationsniveau.

Denne tanke ses reproduceret ved ethvert politisk valg, hvor spørgeskemaer og andre former for polls netop forsøger at repræsentere, hvad vælgerbefolkningen – som allerede etableret population – mener. Denne tendens har på det seneste vist sig problematisk, i og med at flere meningsmålinger har fejlvurderet vælgertilslutningen til enkeltstående sager som f.eks. Brexit. En af årsagerne til disse fejl har blandt andet været problemer med at indfange de alternative offentligheder, der blandt andet bliver etableret gennem de sociale medier. På det seneste har det sågar været forslået, at semantisk analyse af kvalitativt indhold på sociale medier kunne være et brugbart supplement til det klassiske spørgeskema i situationer, hvor valg netop omhandler enkelt-sager som EU (Celli et al. 2016).

I og med at digitale metoder kan bruges til at spore og synliggøre meningsudvekslinger og alliancer omkring en given sag, så åbner de en mulighed for at bryde med idéen om, at der findes en klart defineret offentlighed, som de resulterende visualiseringer kan siges at være en stikprøve af. I det hele taget er alle ambitioner om demografisk repræsentation svært opnåelige med »født digital« data, i og med at folks interaktion på digitale platforme oftest ikke kobles til deres demografiske data. Formuleringen af det første princip sigter derfor på at rette digitale metoder mod det, de er gode til – at følge dynamikken af den symbolske interaktion i dedikerede sagsdrevne offentligheder. Digitale metoder kan derimod sjældent hævde at arbejde med et repræsentativt udsnit af populationen.

Det andet princip er, at *en digitalt inspireret offentlighedssociologi må fundere relevante distinktioner i de symboler, der udveksles af personer, der engagerer sig i en given sag*. Når man sætter sig for at følge den symbolske interaktion omkring et givent emne, må man acceptere, at det er de symboler, der anvendes af de implicerede parter, der danner det analytiske fundamentet. Man starter ikke

en digital offentlighedsanalyse med hypoteser om, hvilke grupperinger der eksisterer omkring et givet emne, eller hvilke temaer der diskuteres i forbindelse med dette emne.

Denne (bredt sagt) induktive ambition kan også siges at have rødder i den filosofiske pragmatisme, der udgjorde det erkendelsesteoretiske afsæt for Chicago-skolen. Deweys (1938) eget erkendelsesteoretiske værk, »Logic: The Theory of Inquiry«, er på mange måder et forsvar for induktionens rolle i vidensproduktion (i samspil med den for pragmatismen karakteristiske abduktion).¹ Gode undersøgelser er karakteriseret ved, at analytikeren går åbent ind i en situation med henblik på at forstå finere distinktioner gennem et praktisk engagement med de aktører, der måtte være en del af situationen. Deweys pointe var, at det kun er igennem sådan et praktisk engagement, at der kan etableres et grundlag for teoretisering om relevante forskelle og elementer, situationen består af.

Dette fokus på emergerende distinktioner har også præget en del af den nyere forskning inden for digitale metoder. Tidligt argumenterede Rogers og Marres (2000) f.eks. for, at digitale repræsentationer af sagsdrevne offentligheder netop havde til formål at sikre synligheden af stemmer, der normalt ikke var inviteret ind i politiske debatter. Rogers (2009) har senere lanceret begrebet »post-demografi« til at sætte fokus på det faktum, at offentlighedsanalyse med digitale metoder ofte ikke tager udgangspunkt i pre-eksisterende demografiske distinktioner (f.eks. køn, alder og indkomst). Det er derimod en styrke ved metoderne, at man kan lade sine distinktioner guide af den situerede udveksling af digitale spor som f.eks. likes og delinger.

Igen står denne induktive tilgang i kontrast til den repræsentation af offentligheden, man møder i meningsmålingsindustrien. For det første ville en sådan repræsentation, som nævnt ovenfor, være funderet i en klar idé om, hvilken offentlighed man ville dataficere, samt hvilke demografiske karakteristika denne offentlighed har. For det andet ville et typisk spørgeskema tage udgangspunkt i nogle tematiske spørgsmål, som analytikeren har vurderet som værende vigtige for denne offentlighed at forholde sig til. En af forcerne ved digitale metoder er netop, at sådanne kernedistinktioner kan gøres til et datadrevet spørgsmål, og dermed kan metoderne udnyttes til at minimere risikoen for, at den offentlige mening bliver et spejl af analytikerens forforståelse. Formuleringen af det andet princip sigter mod at bevare dette induktive overraskelsesmoment i en digital offentlighedssociologi.

Det tredje princip er, at *offentlighedssociologien bør vurdere den politiske relevans af debattanternes meninger med reference til deres position i et større netværk*. Igen er det et princip med klare referencer til Chicago-skolens tilgang til studier af offentligheder. For eksempel er det en vigtig del af Blumers tale i 1948, at han argumenterer for, at forskellige meninger har forskellig relevans, alt efter hvor stor sandsynligheden er for, at de bliver omsat til realpolitik. Konsekvensen, Blumer drager, er, at meningsbærerens position i et større netværk

– deres potentielle effekt – bør have betydning for den synlighed, vedkommende skal have i en repræsentation af offentligheden.

I den nyere forskning inden for, digitale metoder har en lignende rettesnor været fremført – om end i en lidt anden form. Både Bruno Latour og Tomasso Venturini har argumenteret for, at digitale metoder bør bidrage med visualiseringer af offentlige debatter, der lever op til det, de kalder »second degree objectivity« (Venturini 2011). I og med der ikke eksisterer en førsteordens objektiv sandhed, som alle kan enes om, er argumentet, at digitale metoder må guides af en alternativ andenordens objektivitet. Denne andenordens objektivitet handler netop om at tage et standpunkt i forhold til vigtigheden af at repræsentere forskellige meninger og synspunkter. For eksempel har Latour og Venturini argumenteret for, at gode repræsentationer giver argumenter og aktører størrelse alt efter deres tilslutning samt sikrer synligheden af minoritetssynspunkter (Venturini 2012).

Set i kontrast til meningsmålingsindustriens repræsentation af offentligheden er der igen stor forskel på den offentlighedsrepræsentation, der resulterer fra dette princip, og så den repræsentation, der guides af et princip om, at hver respondent gives lige stor vægt i den endelige aggregering. Meningen med en stikprøve er jo netop at lave en repræsentation, der ikke behøver at forholde sig til individernes relationer. De netværksbaserede analyser, der er en del af mange digital metodeprojekter, er modsat kendetegnet ved at gøre sådanne relationer til noget af det vigtigste data. Det faktum, at digitale metoder har været tæt koblet til udviklingen af netværksbaseret software som f.eks. Gephi (Jacomy et al. 2014), illustrerer dette. Formuleringen af det tredje princip er således en påmindelse om vigtigheden af denne relationelle sensitivitet som et alternativ til aggregering.

Det fjerde og sidste princip er, at *offentlighedssociologien bør tage diskussioners udviklinger over tid med i vurderingen af deres politiske relevans*. Også her kan forbindelserne til Chicago-skolen illustreres med et blik tilbage på Blumers tale. Her er en af de hovedudfordringer, han skitserer, nemlig den, at det er svært at repræsentere dynamikker i diskussioner og holdninger. Det er svært at vise, hvordan nogle holdninger er intense og kortvarige, mens andre varer ved. På samme måde er det svært at synliggøre, hvordan samme begreber kan have forskellige betydninger og associationer til forskellige tider. Blumers pointe er, at ligesom det er vigtigt at tage relationer i betragtning, så har offentligheder også en temporalitet, der kan være med til at afgøre, hvilke meninger og aktører der er relevante at fokusere på i en analyse.

Lignede tanker om temporalitet kan også genfindes i blandt andet Marres og Weltevredes (2013) distinktion mellem digitale analyser fokuseret på henholdsvis »liveness« og »liveliness«. Deres argument er, at for mange analyser fokuserer for meget på at kvantificere, hvad der er populært på et givet tidspunkt. Det er det, de kalder »liveness«, og et godt eksempel er Twitters egne oversigter over, hvilke hashtags der »trender« på et givet tidspunkt. Pointen

er, at dette fokus på momentær popularitet overser en vigtigere form for temporalitet, som netop er karakteriseret ved at fokusere på forandringer i debatters sammensætning over tid. Det er analyser af sådanne forandringer, Marres og Weltevrede refererer til som analyser af »liveliness«, og udviklingen af digitale metoder har netop været præget af en lyst til at udvikle software, der kan levere den form for analyser. Et eksempel er »The Associational Profiler« (Borra og Rieder 2013), som netop visualiserer udviklingen af associationerne omkring et hashtag over tid, fremfor at lave aggregerede mål af, hvor mange gange det er brugt.

Selvom spørgeskemaundersøgelser ofte er longitudinelle i den forstand, at de bruges til at sige noget om forandringer i holdninger over tid, er der dog stadig en forskel til den form for analyse af offentlighedens »liveliness«, som Marres og Weltevrede efterspørger. Deres interesse ligger netop i dynamikken af kvalitative associationer omkring et hashtag. Er et bestemt ord f.eks. pludselig genstand for re-appropriering i en debat? Hvis ja, rykker ordet så også til en anden offentlighed end den, som tidligere har anvendt det? Sådanne kvalitative og netværksmæssige dynamikker er ikke muligt at repræsentere gennem f.eks. Likert-skaler eller andre former for (semi-)lukkede spørgeskemasvar. Formuleringen af det fjerde princip er derfor en påmindelse om vigtigheden af at udnytte digitale spors mulighed for at gøre den form for kvalitative dynamikker synlige.

Jeg vil argumentere for, at ovenstående fire principper kan fungere som produktive guidelines til at sikre udvalgte dele af Chicago-skolens offentlighedssociologi fornyet praktisk relevans. Vi har set, hvordan de seneste års forskning i digitale metoder understøtter dette argument, men vi har endnu til gode at få et eksempel på, hvordan disse fire principper kan omsættes til en konkret analyse. Den næste sektion vil derfor dykke ned i en konkret case, hvor digitale metoder blev brugt til at repræsentere sagsdrevne offentligheder omkring debatten om vacciner og epidemier. Gennemgangen af denne case vil blive brugt til at reflektere over oversættelsen af de fire principper til en situeret analytisk praksis samt diskutere, hvordan en sådan analytisk praksis kan undgå det, jeg tidligere kaldte Chicago-skolens empiriske forsømmelser.

Offentligheder som repræsentationer af hashtags: Glimt fra et datasprint

I foråret 2016 holdt TANT-Lab og Teknologirådet et datasprint med det formål at eksperimentere med nye metoder til at repræsentere offentligheder. Et datasprint er en intensiv workshop, hvor metode- og dataeksperter mødes i fem dage med »sagseksperter«, der har viden om et specifikt emne. Målet er sammen at eksperimentere med digitale spor og producere konkrete datavisualiseringer, der kan bruges i sidstnævntes daglige arbejde (Munk et al. 2017). I det sprint, der refereres til i denne artikel, havde TANTLab rollen som dataeksperter, mens Teknologirådet var inviteret til at bringe deres viden

om teknologivurdering og offentlighedsrepræsentationer i spil. Som nævnt i indledningen er der således tale om, at centrale valg vedrørende operationaliseringer blev truffet med reference til sagseksperternes reaktioner på de indledende datavisualiseringer.

Baggrunden for sprintet var, at Teknologirådet stod overfor at skulle afholde borgermøder i en række europæiske lande om udfordringer og dilemmaer i forhold til at etablere et beredskab, der kan gribe ind, når pandemier og epidemier er under opsejling. I Teknologirådets version af borgerinddragelse udvælges deltagerne på sådanne møder som et repræsentativt udsnit af befolkningen, og de får mulighed for at forberede sig på diskussionen ved at læse et på forhånd forberedt informationsmateriale, der ekspliciterer en række dilemmaer, som de forventes at forholde sig til i løbet af mødet. Den normale praksis i Teknologirådet er, at disse dilemmaer identificeres gennem opkald til etablerede eksperter på området. Tanken er, at disse eksperter har erfaringen og overblikket til at identificere de spørgsmål, som det er relevant for offentligheden (her repræsenteret ved deltagerne i mødet) at forholde sig til. I det konkrete projekt om epidemier kunne sådanne eksperter for eksempel have været forskere i epidemiologi, journalister på medicinske tidsskrifter eller praktiserende læger.

Målet med datasprintet var at udforske mulighederne for at supplere denne praksis med en kortlægning af sagsdrevne offentligheder omkring vacciner og pandemier på Twitter. Eksperimentet var – kort sagt – at bruge mønstre i digitale spor fra Twitter som en alternativ infrastruktur til at identificere de dilemmaer, der skulle beskrives i informationsmaterialet og dermed guide debatten på borgermøderne. Vores datasæt bestod således af alle tweets, der indeholdt #zika og var publiceret mellem den 8. februar og 8. marts 2016. En periode, hvor vi vidste, at zika-virussen og de tilhørende vacciner var heftigt debatteret. Denne søgestrategi gav os et datasæt indeholdende 400.000 tweets med tilhørende digitale spor som f.eks. afsender, tid, hashtags, antal likes og antal delinger. Eksistensen af disse mange forskellige metadata-punkter betød, at vi havde mange forskellige muligheder for at visualisere relationer og processer i netværket.

Det er dog vigtigt at huske på, at dette datasæt ikke kan siges at være repræsentativt for en bestemt population. For det første er Twitter et globalt socialt medie, og vi ved fra forskningen, at sådanne medier bruges på forskellige måder i forskellige kontekster (Miller 2016). I USA blev Twitter f.eks. i 2016 brugt af 21 % af den voksne befolkning med en overvægt af brugere mellem 19 og 29 år samt højtuddannede (PEW Research Center 2016). Til sammenligning var det i 2015 i Danmark kun 16 % af de sociale medie-brugere over 16 år, der brugte Twitter, og det var for de flestes vedkommende en sjælden begivenhed. Derimod var mediet mest flittigt brugt af brugere mellem 30 og 34 år (Kulturstyrelsen 2015).

Disse tal er blot få blandt mange eksempler på, at data fra Twitter ikke kan siges at være repræsentativt, og problemet forværres blot, når der – som i dette sprint – er tale om et datasæt, der er genereret af brugere på tværs af mange lande. Det er dog vigtigt, at betydningen af denne udfordring evalueres med reference til den kontekst, digitale metoder skal bruges i. I sprintet med Teknologirådet var målet således at udforske en alternativ metode til ekspertinterviewet, når opgaven var at identificere dilemmaer til brug i et informationsmateriale, som efterfølgende skulle debatteres af et repræsentativt udsnit af borgere på fysiske borgermøder i udvalgte europæiske lande. Den eksisterende metode var således ikke repræsentativ i forvejen – vi eksperimenterede med at erstatte én form for udvalgt selektion af dilemmaer med en anden. Figur 1 viser et eksempel på den rolle, vores Twitter-historier kom til at spille i det endelige informationsmateriale.

Figur 1. Et uddrag fra det danske informationsmateriale, der blev udleveret til deltagerne i borgermødet i København den 24. september 2016

HISTORIE FRA TWITTER

De Olympiske Lege i Rio i 2016 er et godt eksempel på denne type debat på internettet. Efter udbruddet af zikavirus i 2015-2016 er det lykkedes forskellige forskergrupper, almindelige borgere og medier at gøre verden opmærksom på virussen. I maj 2016 gik en gruppe forskere således sammen for at opfordre WHO (FN's verdenssundhedsorganisation, der varetager international sundhed) og den Internationale Olympiske Komité til at flytte eller udskyde legene. Eksperters hævdede, at nye konstateringer af zikavirus betød, at det ville være uetisk at gennemføre legene. Debatten bredte sig hurtigt på Twitter, og folk kommenterede på historien ved at bruge hashtags som #MoveOlympics og #Zika.

Lige siden de mere end 100 sundhedseksperters fra hele verden opfordrede WHO til at presse Den

HISTORIE FRA TWITTER 1: Et tweet fra en gruppe sundhedseksperters, som opfordrede til, at De Olympiske Lege i Rio i 2016 enten blev flyttet eller udskudt, opnåede stor opmærksomhed på Twitter.

Vi vil nu kigge nærmere på det specifikke analytiske arbejde i dette sprint for at få en illustration af, hvordan de fire teoretiske principper fra foregående sektion kan oversættes til konkrete empiriske protokoller for synliggørelse af sagsdrevne offentligheder. Ved at introducere digitale spor som et empirisk element i Teknologirådets arbejde med offentligheder bidrog sprintet til at forankre udvælgelsen af dilemmaer til informationsmaterialet i en mere in-uktiv og relationel proces end den eksisterende praksis.

I forhold til det første og andet princip ovenfor forsøgte sprintet at forankre udvælgelsen af dilemmaer i *situerede symboler, der blev udvekslet af personer engageret i vaccine-debatten*. Det specifikke symbol, vi valgte at følge, var hashtagget (#) frem for personer. Hashtags er brugernes egen måde at tage deres tweets med en form for tematisk overskrift. Det er altså symboler skabt og cirkuleret af engagerede borgere, og vi var interesserede i at se, hvilke distinkte temaer der blev diskuteret i forbindelse med Zika-virussen. Figur 1 ovenfor indeholder et eksempel på et tweet, hvor valget af hashtags indikerer, at brugeren ønsker at associere virussen med den forestående olympiade samt WHO's ansvar i den forbindelse.

I forhold til det første princip synes det klart, at ovenstående sprint udviklede repræsentationer af den form for sagsdrevne offentligheder, som Chicago-skolen havde interesse i. Når en bruger vælger at producere et tweet om f.eks. Zika-virussen og de tilhørende vacciner, er det, fordi vedkommende gerne vil engagere sig i denne specifikke debat. Måske er vedkommende endda engageret i det, Dewey ville kalde en undersøgende adfærd, hvor han/hun i en samtale med andre Twitter-brugere forsøger at finde hoved og hale i, hvad der er de relevante temaer at diskutere, samt hvilke former for evidens der er tilgængeligt på området. En del tweets i datasprintet indeholdt f.eks. links til aviser og andre informationskilder, som kunne give anledning til refleksion for de, der måtte følge med i Twitter-strømmen. I forhold til det andet princip synes det også oplagt at konkludere, at de endelige distinktioner mellem de forskellige temaer er et resultat af en post-demografisk analyse af mønstre i symbolske interaktioner, som den sagsdrevne offentlighed selv har produceret. På den måde ville det være nærliggende at fortolke dem som et resultat af en selvorganiseret offentlighed, der er fri til at forfølge deres egne spørgsmål samt etablere deres egne måder at undersøge og skabe evidens.

Her er det dog vigtigt at undgå at gentage en af de empiriske forsømmelser, som jeg overfor anklagerede Chicago-skolen for. Fremfor at holde sig empirisk sensitive overfor monopoliseringen af f.eks. telegrafens holdt blandt andet Dewey og Cooley fast i den progressive fortolkning af nye infrastrukturer som decentraliserede værktøjer for selvorganiseret debat. Det er essentielt, at en digital offentlighedssociologi prioriterer en konstant sensitivitet overfor udviklingen af den infrastruktur, sagsdrevne offentligheder organiserer sig igennem. I forhold til ovenstående datasprint så er det klart, at den symbolske interaktion – og dermed dataficeringen af offentligheden – på afgørende må-

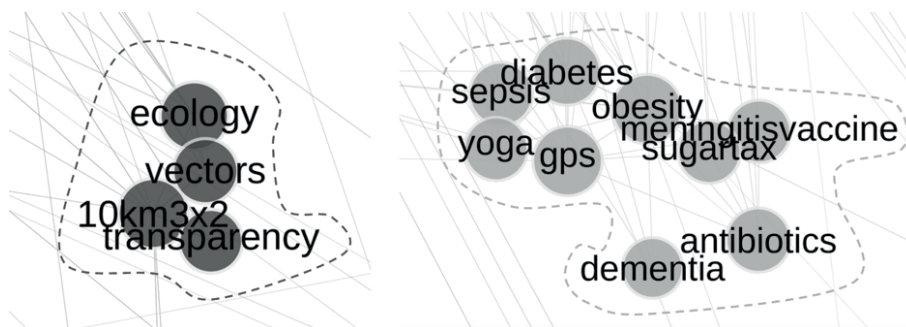
der er formet af Twitters strategi som medieplatform og kommerciel virksomhed. Twitter har f.eks. formkrav til, at indhold må være 140 karakterer, og platformen opererer med en række symboler – som f.eks. hashtagget og bitly-linket – der påvirker, hvordan en undersøgende adfærd kan gøre sig gældende.

Desuden er man som Twitter-bruger udsat for selektion i forhold til de tweets, man ser og dermed interagerer med. Som på alle andre sociale medier spiller algoritmer en stor rolle, i forhold til hvem der ser hvad hvornår. Ligeledes er mediet fyldt med robotter, der er programmeret til at skyde bestemte former for evidens ind i bestemte debatter. En brugbar digital offentlighedssociologi må derfor udformes i tæt samarbejde med empiriske internetstudier fremfor at forfalde til abstrakte påstande om selvorganisering. Nogle spor skal måske slettes fra datasættet, og i det specifikke sprint med Teknologirådet valgte vi, at et hashtag skulle være anvendt af minimum tre distinkte brugere for at blive i vores data. Det fjernede 12.600 hashtags og sikrede en vis grad af brugerdiversitet i de tilbageværende. På den måde opererede vi med et kriterie om brugerdiversitet fremfor repræsentativitet, når relevansen af et tweet – og ultimativt et dilemma – skulle evalueres.

I forhold til det tredje princip ovenfor forsøgte sprintet at vurdere relevansen af hashtags ud fra deres relation til andre hashtags. Vi valgte med andre ord at analysere de tilbageværende hashtags som et netværk, hvor hvert hashtag optrådte som en node, og hvor to hashtags var forbundet, hvis de optrådte i samme tweet. Hvis et tweet f.eks. havde teksten, »#Zika vaccines seem to increase risk of #miscarriage«, så ville vores netværk vise »zika« og »miscarriage« som to noder med en forbindelse. Hvis de to hashtags forekom sammen i flere tweets, ville associationen få mere styrke. Figur 2 viser et udsnit af den netværksvisualisering, der blev resultatet af disse metodiske valg.

Vi opfattede grupper af associerede termer i det resulterende netværk som distinkte temaer i debatten. Desuden fjernede vi forbindelser mellem

Figur 2. Hver prik indikerer et hashtag, og to hashtags har forbindelse til hinanden, hvis de optræder i samme tweet. De sorte og de grå prikker hører matematisk set til i to forskellige tematiske grupper i netværket

hashtags, der kun var et resultat af et enkelt tweet, hvilket sikrede, at de tilbageværende havde mere kvalitativt indhold at forfølge. Endeligt fjernede vi de 10 mest forbundne hashtags. Disse forbindelser var så generiske, at de skjulte de dilemmaer og temaer, som faktisk var overraskende for Teknologirådet. Igen er dette valg et resultat af den interventionistiske forskningsstrategi, hvor målet er at re-konfigurere eksisterende problematiseringer. Dilemmaer og temaer, som Teknologirådet i forvejen kendte til, var mindre interessante end mønstre i Twitter-diskussionen, der kunne udfordre deres forforståelse af situationen. Resultatet af denne filtrering var et netværk bestående af 2.600 forbundne hashtags fra 19.100 forskellige tweets.

Arbejdet i datasprintet fulgte dog kun i nogen grad forskrifterne oplyst i det tredje princip ovenfor. Selvom hashtaggenes netværkspositioner er afgørende for afgrænsningen af temaer, så er der ikke gjort noget forsøg på at vurdere Twitter-brugernes position i et større politisk netværk, som jo netop var en af de ting, Blumer efterlyste i sin tale. Tværtimod er brugerdata brugt til at sikre, at de udvalgte temaer har en høj diversitet af brugere. Det betyder dog ikke, at det Twitter-datasæt, der lå til grund for sprintet, ikke kunne have opfyldt Blumers ønsker. Man kunne f.eks. have set på, hvilke temaer der var bragt til torvs af Twitter-profiler med relation til indflydelsesrige politikere. Hvis en bruger f.eks. ofte bliver re-tweetet af beslutningstagere, kunne man vælge at give vedkommendes temaer mere vægt og synlighed. Men uanset denne mangel på relationel brugeranalyse illustrerer den tematiske netværksanalyse af hashtags, hvordan detaljegraden i digitale metoder gør det muligt at lave andre former for analyser end simple optællinger af, hvor mange gange et hashtag har været brugt.

I forhold til det tredje princip ovenfor forsøgte sprintet at undgå momentane udbrud og prioritere inputs fra personer, der udviste en form for varig interesse i emnet. Konkret blev dette sikret ved at slette hashtags fra brugere, der kun havde været aktive én gang. Det fjernede 3.200 hashtags og sikrede, at de tilbageværende temaer ikke måtte være et resultat af en række enkeltengagementer. Dette kriterie var netop et forsøg på at give vedvarende engagement prioritet som noget, der skulle påvirke repræsentationen og dermed give flygtige temaer mindre synlighed. Det valgte kvantitative kriterie er dog en indirekte måde at sikre dette, og sprintet kunne have arbejdet mere med tidsserieanalyser à la den, Marres kalder på med begrebet om liveliness som diskuteret ovenfor. F.eks. kunne førnævnte Associational Profiler have været brugt til at følge forskellige hashtags mening over tid.

Ovenstående gennemgang bringer os således nærmere på at kunne svare på, i hvilken forstand de fire principper – og dermed Chicago-skolens processuelle og relationelle offentlighedsforståelse – kan realiseres empirisk gennem digitale metoder. Og lige så vigtigt giver det et fundament for at overveje, hvordan vi som brugere af digitale metoder kan undgå at lave de samme former for empiriske forsømmelser som Chicago-skolen, når vi engagerer os

i oversættelsen af digitale kommunikationsinfrastrukturer til offentlighedsrepræsentationer.

Selvom sprintet med Teknologirådet arbejder med en meget bestemt form for digitalt spor – hashtags fra Twitter – vil jeg hævde, at det illustrerer mulighederne for at konkretisere de fire principper introduceret i sidste sektion. Der er et potentiale for kritisk reflektivt at eksperimentere med offentlighedsrepræsentationer, der på afgørende vis adskiller sig fra dem, der er resultatet af det lazarsfeldske spørgeskema.

I begrebet *kritisk* reflektivt ligger der dog også en påmindelse om konstant at vurdere både fordele og ulemper ved de offentlighedsrepræsentationer, der kan produceres gennem digitale metoder. Ovenstående diskussion har oplistet nogle af fordelene set fra den relationelle og pragmatisk orienterede sociologs bord, og det kan tilføjes, at digitale repræsentationer har en yderligere fordel. De gør det muligt at spore de overordnede mønstre tilbage til det kvalitative data, de er blevet skabt af. Det bevirker, at man kan kombinere kvalitative og kvantitative analyser på nye måder samt gøre datagrundlaget for reduktionerne transparente gennem såkaldte datascares (Venturini et al. 2015).

Ulemperne og udfordringerne ved at repræsentere offentligheder gennem digitale metoder er dog mindst lige så væsentlige at holde sig for øje. For eksempel er det åbenlyst en stor udfordring at intervenere i politiske processer med visualiseringer, der er produceret ved at genanvende data fra kommercielle platforme som f.eks. Facebook og Twitter. I og med at disse aktører af gode grunde optimerer interface-design og algoritmer til at generere trafik, kan det ikke undgå at påvirke de resulterende digitale spor (Marres og Gerlitz 2015). På samme måde er det en udfordring, at disse store kommercielle spillere jævnligt omdesigner deres produkter, tilføjer nye former for data og ændrer betingelserne for at trække data gennem deres API. Denne ustabilitet gør det svært at sammenligne visualiseringer på tværs af tid og stiller spørgsmål til, hvad der overhovedet kan fungere som benchmarks for datasammenligninger (Madsen 2015; Madsen 2016). De producerede offentlighedsrepræsentationer må således vurderes med reference til den faktiske infrastruktur, igennem hvilken offentligheden er blevet dataficeret.

Konklusion

Når begreber som »offentligheden« og den »offentlige mening« mobiliseres, sker det med afsæt i specifikke metoder, gennem hvilke disse abstrakte entiteter kan gøres synlige (Marres og Lezaun 2011). Det bedste eksempel på en sådan metode er »spørgeskemaundersøgelsen«, som siden starten af 1900-tallet har været alment accepteret som standard for repræsentative analyser af offentligheden (Law et al. 2011). Denne artikel har – med afsæt i det 20. århundredes amerikanske offentlighedssociologi samt erfaringerne fra et nyligt overstået datasprint – diskuteret mulighederne for at bruge digitale metoder

til at udvikle mere relationelle og processuelle repræsentationer end dem vi, kender fra analyseinstitutter som Gallup.

Den første sektion præsenterede Chicago-skolens sociologi om offentlighed og argumenterede for relevansen af den tætte sammenkædning mellem kommunikationsinfrastruktur og offentlighedsteori, som karakteriserede deres arbejde. Desuden blev der henvist til, at Chicago-skolens processuelle og relationelle offentlighedsforståelse tabte praktisk momentum til Larzardfelds og Gallups spørgsskemabaserede offentlighedsrepræsentationer. En årsag hertil kunne være det, sektionen kaldte Chicago-skolens empiriske forsømmelser, som bestod i et manglende engagement med empiriske studier af de eksisterende infrastrukturer samt en manglende lyst til at eksperimentere med standardiserede repræsentationer.

Den anden sektion argumenterede for, at eksistensen af digitale spor og digitale metoder gør det relevant at genopdage dele af Chicago-skolens program. Sektionen introducerede fire principper, der kunne guide en fremtidig digital offentligheds sociologi. De fire principper var a) at følge sagsdrevne offentligheder, b) se distinktioner nedefra i form af de symboler, der udveksles af disse offentligheder, c) tage borgeres netværkspositioner med i vurderingen af deres meningers effekt og d) at være opmærksom på temaers intensitet og omskiftelighed over tid. Det blev foreslået, at disse fire principper kan fungere som rettesnore, hvis den digitale sociologi ikke skal begå samme empiriske forsømmelser som Chicago-skolen.

Den tredje sektion gav et konkret eksempel på, hvordan disse fire principper kunne omsættes til reelle operationaliseringer i et nyligt afsluttet datasprint, der havde til formål at visualisere sagsdrevne offentligheder omkring vacciner sammen med en central aktør i europæisk borgerinddragelse – Teknologirådet. Igennem beskrivelser af disse operationaliseringer gjorde sektionen det klart, hvordan principperne kan guide faktisk empirisk arbejde, samt hvor det er særligt vigtigt at huske på ikke at gentage førnævnte empiriske forsømmelser. Endeligt diskuterede sektionen fordele og ulemper ved digitale metoder som kilde til nye former for offentlighedsrepræsentationer.

Til slut har artiklen diskuteret konsekvenserne af den interventionistiske forskningsstrategi, der ligger bag det rapporterede projekt. Fordi én af ambitionerne har været at udfordre de problematiseringer, Teknologirådet havde adgang til omkring vacciner, så har medarbejdernes respons til prototyper på datavisualiseringer også været retningsættende for, hvilke operationaliseringer vi endte med at arbejde med. Her er kriterierne for meningsfuld databehandling ikke kun rodfæstet i forskerens antagelser om god datakvalitet, men i lige så høj grad forankret i, hvad der skaber kontrast til en eksisterende viden i den etablerede praksis. Denne form for konstruktion af data i fællesskab med praktikere kan beskrives som »participatorisk datadesign« (Elgaard et al. 2017b), og artiklen har løbende diskuteret, hvordan brugen af digitale

metoder ud fra denne strategi implicerer forskeren i de empiriske studier på en anden måde end mange andre sociologiske metoder.

Noter

1. Det ligger uden for rammerne af denne artikel at klargøre den komplicerede relation mellem induktion og abduktion i Deweys erkendelsesteori. Hans tanker om disse tilganges gensidigt afhængige betydning særligt i socialvidenskaben er udfordrende også den dag i dag.

Litteratur

- Allport, Floyd H. 1937: »Toward a science of public opinion«. *Public opinion quarterly*, Nr. 1(1): 7-23.
- Birkbak, Andreas. & Anders Kristian Munk 2017: *Digitale metoder i samfunds- og humanvidenskaberne*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Blumer, Herbert 1948: »Public opinion and public opinion polling«. *American sociological review*, Nr. 13(5): 542-549
- Blumer, Herbert 1969: *Symbolic Interactionism: Perspective and Method*. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Borra, Erik., & Bernard Rieder 2014: »Programmed method: developing a toolset for capturing and analyzing tweets«. *Aslib Journal of Information Management*, Nr. 66(3): 262-278.
- Czitrom, Daniel J. 1982: *Media and the American mind: from Morse to McLuhan*. Univ of North Carolina Press.
- Cooley, Charles H. 1902: *Human Nature and the Social Order*. New York: Scribner's
- Cooley, Charles H. 1909: *Social organization- A study of the larger mind*. New York: Scribner's. <https://doi.org/10.1037/14788-000>
- Cooley, Charles H. 1912: »Valuation as a social process«. *Psychological Bulletin*, Nr. 9(12): 441. <https://doi.org/10.1037/h0070870>
- Celli, Fabio, Evgeny A. Stepanov, Massimo Poesio, Giuseppe Riccardi 2016: »Predicting Brexit: Classifying agreement is better than sentiment and pollsters«. *Proceedings of the Workshop on Computational Modeling of People's Opinions, Personality, and Emotions in Social Media*: 110-118.
- Dewey, John 2017[1927]: *Offentligheden og dens problemer*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Dewey, John 1916: *Democracy and education: An introduction to the philosophy of education*. Prabhat Prakashan.
- Dewey, John 1938: *Logic-The theory of inquiry*. New York: Henry Holt
- Flyverbom, M. & Madsen, A.K 2019: »Telegraph«. *Oxford Handbook of Media, Technology and Organization Studies*. Oxford: Oxford University Press.
- Gallup, George H. & S.F. Rae 1940: *Pulse of democracy – The public-opinion poll and how it works*. New York: Simin & Schuster.
- Gerlitz, Carolin & Anne Helmond 2013: »The like economy: Social buttons and the data-intensive web«. *New Media & Society*,
- Jacomy, Mathieu, Tomasso Venturini, Sebastien Heymann & Mathieu Bastian 2014: »ForceAtlas2, a continuous graph layout algorithm for handy network visualization designed for the Gephi software«. *PloS ONE*, Nr. 9(6)

- Jensen, Torben E., Anders Koed Madsen, Morten Misfeldt, Anders Kristian Munk & Andreas Tamborg 2017: »Participatorisk Data Design: En ressource for Capacity Building«. *Samskabelse og Capacity Building i den offentlige sektor*. København: Hans Reitzel.
- Kulturstyrelsen 2015: *Social medier – brug, interesseområder og debatlyst*, Tilgængelig her: https://slks.dk/fileadmin/user_upload/dokumenter/medier/Mediernes_udvikling/2015/Specialrapporter/Sociale_medier/PDF-filer_dokumenter/SPECIALRAPPORT_2015_SOCIALE_MEDIER_ENDELIG.pdf (tilgået den 15. Februar 2018)
- Latour, Bruno nd; *Bruno Latour on Mapping Controversies*. Tilgængelig her:: <http://mapping-controversies.net/Home/PlatformMappingControversiesVideoIntroduction> (tilgået den 15. Februar 2018)
- Latour, Bruno, Pablo Jensen, Tomasso Venturini, Sébastien Grauwin & Dominique Boullier 2012: »The whole is always smaller than its parts' – a digital test of Gabriel Tardes' monads«. *The British journal of sociology*, Nr. 63(4): 590-615.
- Lazarsfeld, Paul & Robert K. Merton 1948: »Mass communication, popular taste and organized social action«. *The Communication of ideas* (eds L.Bryson). New York: Harper: 95-118
- Lomborg, Stine & Anja Bechmann 2014: »Using APIs for data collection on social media«. *The Information Society*, Nr. 30(4): 256-265.
- Madsen, Anders K. 2012: »Web-visions as controversy lenses«. *Interdisciplinary Science Review*, Nr. 37(1).
- Madsen, Anders K. 2015: »Tracing Data – Paying Attention – Interpreting digital methods through valuation studies and Gibson's theory of perception«. *Making Things Valuable* (eds Kornberger et al). Oxford: Oxford University Press
- Madsen, Anders K. 2017: »Mellem algoritmisk automatik og faglig intuition – en case-analyse af digitale metoder som participatorisk datadesign«. *Digitale Metoder*. Forlaget Samfundslitteratur.
- Madsen, Anders K. 2016 »Beyond the Bubble: Three empirical reasons for re-conceptualizing online visibility«. *MedieKultur: Journal of media and communication research*, Nr. 31(59), 22.
- Marres, Norrtje 2005: »Issues spark a public into being: A key but often forgotten point of the Lippmann-Dewey debate«. *Making things public: Atmospheres of Democracy*. Cambridge: MIT Press: 208-217.
- Marres, Noortje, & Javier Lezaun, 2011: »Materials and devices of the public: An introduction«. *Economy and society*, Nr. 40(4): 489-509.
- Marres, Noortje, & Esther Weltevrede 2013: »Scraping the social? Issues in live social research«. *Journal of Cultural Economy*. Nr. 6(3): 313-335.
- Marres, Noortje & Carolin Gerlitz 2016: »Interface methods: Renegotiating relations between digital social research, STS and sociology«. *The Sociological Review*, Nr. 64(1): 21-46.
- Miller, Daniel 2016: *Social media in an English village*. London: UCL Press.
- Munk, Anders K., Tommaso Venturini & Axel Meunier 2017: »Data Sprints: A Collaborative Format in Digital Controversy Mapping«. *Digital STS Handbook*. Princeton University Press.
- Munk, Anders K., Mette Abildgaard, Andreas Birbak & Morten K. Petersen 2016: »Re-Appropriating Instagram for Social Research«. *#smsociety Proceedings (acm)*.

- Pew Research Center 2016: *Social media update 2016*, Tilgængelig her: http://assets.pewresearch.org/wp-content/uploads/sites/14/2016/11/10132827/PI_2016.11.11_Social-Media-Update_FINAL.pdf (tilgået 15. Februar 2018)
- Pinter, Andrej 2003: »Thought News a Quest for Democratic Communication Technology«. *Javnost-The Public*, Nr. 10(2): 93-104.
- Rieder, Bernard 2012: »What is in PageRank? A historical and conceptual investigation of a recursive status index«. *Computational Culture*, Nr. 2.
- Rogers, Richard 2004: *Information politics on the Web*. MIT Press.
- Rogers, Richard 2009: *The end of the virtual: Digital methods*. Amsterdam University Press.
- Rogers, Richard 2013: *Digital methods*. MIT press.
- Rogers, Richard & Noortje Marres 2000: »Landscaping climate change: A mapping technique for understanding science and technology debates on the World Wide Web«. *Public Understanding of Science*, Nr. 9(2): 141-163
- Venturini, Tomasso 2011: »What is second-degree objectivity and how could it be represented«. *Séminaire W2S*.
- Venturini, Tomaso 2012: »Building on faults: how to represent controversies with digital methods«. *Public Understanding of Science*, Nr. 21(7): 796-812.
- Venturini, Tomasso, Axel Meunier, Anders K. Munk, Eric Borra, Bernard Rieder, Michéle Mauri, Matteo Azzi, Daniele Ciminieri, Giorgio Uboldi, Andreas Kaltenbrunner & David Laniado 2014: »Climaps by EMAPS in 2 pages (a summary for policy makers and busy people)«.
- Venturini, Tomasso, Donato Ricci, Michéle Mauri, Lucy Kimbell & Axel Meunier 2015: »Designing controversies and their publics«. *Design Issues*, Nr. 31(3): 74-87.
- Zuiderent-Jerak, Teun 2015: *Situated intervention: Sociological experiments in health care*. Cambridge: MIT Press.